כסוי הדם פרק ששי חולין

לא מיבעיא קאמר. רב דימי מודה הוא בנחיכה דלא בעי כסוי אלא הכי אמר רב דימי דבעא טרוף סגיא וכל שכן בעא נחור: **אימא זו היא שחיטתו.** קא משמע לן דא נחור ורבי לטעמיה דאמר יש שחיטה לעוף מכלאחר ליתיה[1]: **ומי נפל יאניבא כביתניה.** דרבי חייא: **בני הגולה.** לאו אנשי כנסת הגדולה קאמר אלא בהך דורות אחרונים קאמר שהתחילו לנקות בני ארץ ישראל ביניהם ופשתנם מפני שנתקלקלו דורות ומשעלו מבני בבל לכאן שהיו חסידים פסקו כאן הזעות[2]: **ונתנו חכמים עיניהם ברבי חייא ובניו.** שנזכותם נאתה עונה זאת. רבי חייא ובניו מבבל עלו כדאמרי' בשילהי פ"ק דסוכה (דף כ.): **זיקים וזועות ורעמים ורוחות.** מפרש בברכות בהרואה (דף נט.) דכולן לקללה: **זועות.** הארץ מזדעזעת: **רוחות.** זעפא דשטרוביי"ל: **בדרב יהודה.** דאמר זכותא דצדיקי לאחריני מהני ולאו לדידהו בהאי עלמא: **חנינא בני.** הוא רבי חנינא בן דוסא וכימיו היה קול זה יוצא: **די [לו] בקב חרובין.** מתפרנס בצער ובצמצום: **מתני' ואחרים רואין אותן.** דאמרן ברים מכילתין (דף כ.) דשחיטתן כשרה אותן אחרים חייבין לכסות כדתנן לקמן (דף פז.) שחט ולא כסה וראהו אחר חייב לכסות: **פטור מלכסות.** וטעמא מפרש בגמ' דר"מ חשיב ליה כנבלה גמורה: **וחכמים אוסרין.** שמא יפה שחטו והוא לא שחיטה מעליתא: **שאינו סופג.** [3]דהתלאת ספק היא: **גמ' מאי שנא רישא דלא פליגי.** וליתייהו לכסות מספק: **סיפא אמרי בארא הוא דלא מכעיא ליה.** הרואה שאין שחטין בנו אחריו אין מבין שמשוס אותו ואת בנו הוא אלא אומר אינו צריך לבשר: **ריש' נמי.** ליתייהו לרואה לכסות מספק ואפ"ה לא אתי למיכל מינה דאמרי כסוי זה אינו אלא כדי לנקר תנרו: הכי גרסי' **שחט בשפה מאי איכא למימר כ.** [4]**שחט בשפה כל יודעים שהכסוי לאו לנקר הוא: [5]אם כא לימלך.** לבית דין הרואה ששחטו והדם מגולה ואמר כלום אני חייב לכסות ואנו אומרים לו כסה אומר בלבו שהיא שחיטה ואתי למיכל: **סיפא נמי כא לימלך.** מה אני לשחוט אחריהם את בנו ואנו אומרים לו אסור הוא קבור שהיא שחיטה: **אלא רבנן.** לאו להכי חייבי וברישא נמי פליגי: **לחומרא.** בטלתא דספיקא חולין לחומרא: **מחייב.** מלקות דקבילא ליה ודאי נבלה היא והאוכלה לוקה: **מאי איריא רוב אפילו מיעוט.** מעשיהם מקולקלין ורובן מתוקנין הוה פטינא לן דנבלה היא לר"מ דהא שמעינן ליה דחייש למיעוטא ודמוך מיעוטא לחזקה שבהמה זו בחזקת איסור אבר מן החי היתה עומדת ולא נודע לך שנשחטה: **ואיתרע ליה רובא.** תקון מעשיהם: **דסגי.** כי האי גוונא[6]: **שדרכו של תינוק לטפח.** ידיו בלשפות שברלים מלויים שם וטימא את העיסה שאנו רואין שנגע בה: ואיתרע

סיפא נמי ביון דאמרי רבנן אסור לשחוט אחריהם אמרי שחיטה מעליתא היא. תימה דמשום גזירה דלמא אתי למיכל נבלה יש לי להתיר לאו דאותו ואת בנו מספק מה לי לאו דאותו ואת בנו ומה לי לאו דנבלה ולא דמי לרישא דפטרינן לכסות מספק דשב ואל תעשה כעלמא הוא ולמא אתי למיכל ויש לומר דאי לאו דרוב מעשיהם מקולקלים לא היו פוטרים מלכסות משום גזירה דלמא אתי למיכל אלא שלא נחמיר להטעין כסוי אמרי' דפטור משום דלמא אתי למיכל וכיון דרוב מעשיהם מקולקלין יש לנו להתיר נמי לשחוט אחריהם דלמא אתי למיכל:

מאי טעמא דר' מאיר הואיל ורוב מעשיהן מקולקלין. הקשה הר"ר שמואל מווירדין ורבנן מאי טעמייהו אם רוב מעשיהם מתוקנין א"כ יהא מותר לאכול משחיטתם ועוד השותט אחריהם אמאי אינו סופג ארבעים ואי פגנא ופגנא אם סמוך פגנא דמקולקלין לחזקה דעומד בחזקת איסור ואיתרע ליה מחצה דמתוקנים אם כן יהא מותר לשחוט אחריהם וגם יתחייבו על שחיטתן משום נבלה וי"ל דמספקא להו לרבנן אי רוב מעשיהם מקולקלין אי רוב מעשיהם מתוקנין והשתא לא מהניא חזקה מידי ולרבי מאיר פטינא ליה דרוב מעשיהם מקולקלין ואם תאמר ואף על גב דרוב מעשיהם מקולקלין מ"מ רבי מאיר כיון דחייש למיעוטא אמאי לקי משום נבלה ואמאי מותר לשחוט אחריהם וי"ל דסמוך חזקה לרוב מקולקלין והוה ליה מיעוטא דמתוקנין מיעוטא דמיעוטא ומיעוטא דמיעוטא לא חייש רבי מאיר:

רוב תינוקות מטפחים. פי' בקונטרס מטפחים בלשפות אבל בעיסה ודאי נגע שהרי העיסה בידו ור"ת מפרש דרוב תינוקות מטפחים בעיסה דטיפוח שייך באוכלים ומשקין כדאמרינן בע"ז בפרק רבי ישמעאל (דף ס:) אי שהיה מטפח ע"פ חבית וכן איתא בירושלמי בהדיא מפני שדרכו של תינוקות לטפח בעיסה אבל תינוק ודאי עומד דשמא בעיסה ודאי עומדת דאמרי' בתוספתא (דטהרות פ"ג) שסתם תינוקות טמאים מפני שנשים נדות מגפפות ומנשקות אותם ור"מ דמטהר משום דאית לן למתלי בחדש טהור שנא לשם ונטל מן העיסה ונתן לו כדי שלא יטמא העיסה וכי האי גוונא אמר בתמ' עהרות בפ"ג (מ"ז) נעיל מהן תינוק הכהן תינוק שנמצא בגד בית הקברות ושושנים בידו אע"פ שאין השושנים אלא ממקום הטומאה טהור שאני אומר אדם טהור נתן לו אע"פ שסתם תינוק טמא היינו ממגע נדה והתם טהור מעומאת מת קאמר אי נמי מיירי בתינוק שהוא טהור בודאי שהניחתו אמו מלוכלך כדתניא (בתוספתא שם) תינוק שהניחתו אמו וכאה ומצאתו כמו שהוא טהור בד"א שהניחתו מלוכלך אבל הניחתו נקי טמא מפני שנשים נדות מגפפות ומנשקות אותו ואף על פי אלא נמצא בגד בידו מטמאים חכמים דתניא בתוספתא (שם) תינוק שנמצא עומד בגד קופה של בגד או בגד חבית של משקין רבי מאיר מטהר וחכמים מטמאין שדרך התינוק לטפח אמר רבי יוסי אם יכול לפשוט ידו וליקח טמא ואם לאו טהור ולא נקט הכא בגד בידו אלא לרבותא דר"מ דאפילו הכי תולין באדם טהור:

סמוך

סמוך

לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא צא נחור דלאו שחיטה היא כלל אבל צא טריף אימא שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה וליבעי כסוי קמ"ל כדר' חייא בר אבא ולמ"ד צא נחור מ"ט לא אמר צא טרוף וכי תימא קסבר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה והא [6]א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ראה רבי דבריו של רבי שמעון בכסוי הדם ושנאו בלשון חכמים לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא צא טרוף דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה אבל צא נחור אימא [7]אין שחיטה לעוף מן התורה ונחירתו זו היא שחיטתו וליבעי כסוי קמ"ל כאשר צויתיך ומי נפל ליה יאניבא בביתניה והאמר רבין בר אבא ואמרי לה אמר רבי אבין בר שבא משעלו בני הגולה פסקו הזיקין והזועות והרוחות והרעמים ולא החמיץ יינם ולא לקה פשתנם ונתנו חכמים עיניהם ברבי חייא ובניו כי מהניא זכותייהו אעלמא אדידהו לא כדרב יהודה אמר רב [8]דאמר רב יהודה אמר רב בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת: **מתני'** [9]חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותם חייב לכסות בינן לבין עצמן פטור מלכסות וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו ואחרים רואין אותן אסור לשחוט אחריהם בינן לבין עצמן [10] רבי מאיר [11]מתיר לשחוט אחריהן וחכמים אוסרים ומודים שאם שחט שאינו סופג את הארבעים: **גמ'** ורבנן מאי שנא רישא דלא פליגי ומאי שנא סיפא דפליגי רישא אי אמרינן חייבין לכסות אמרי שחיטה מעלייתא היא ואתי למיכל משחיטתן סיפא נמי כיון דקאמרי רבנן אסור לשחוט אחריהם אמרי שחיטה מעלייתא היא ואתי למיכל משחיטתן סיפא אמרי בשרא דלא קא מיבעיא ליה רישא נמי אמרי לנקר וחזירו הוא צריך שחט באשפה מאי איכא למימר בא לימלך מאי איכא למימר וליטעמיך סיפא נמי בא לימלך מאי איכא למימר אלא רבנן אכולה מילתא פליגי ונטרי ליה לר' מאיר עד דמסיק לה למילתא והדר פליגי עילויה בשלמא רבנן לחומרא אלא רבי מאיר מאי טעמא אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן מחייב היה רבי מאיר על שחיטתן משום נבלה מאי טעמא אמר רבי אמי הואיל ורוב מעשיהן מקולקלים אמר ליה רב פפא לרב הונא בריה דרב יהושע ואמרי לה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא מאי איריא רוב אפילו מיעוט נמי דהא רבי מאיר [12]חייש למיעוטא סמוך מיעוטא לחזקה ואתרע ליה רובא [13]דתנן תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו רבי מאיר מטהר וחכמים [14]מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח ואמרינן מאי טעמא דרבי מאיר

קסבר רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אין מטפחין ועיסה זו בחזקת טהרה עומדת

מסורת הש"ס

א) [לעיל פה.], ב) [לעיל ז. וס"ק], ג) [תענית מד: ברכות ח:], ד) [לעיל ו. וס"ק], ה) [מה יח: קידושין פ. עירובין פ"ג מ"ח], ו) [בכורים יב.], ז) [ל"ל אחר ד"ה דחומת], ח) [ל"ל דעבירים].

מוסף רש"י

בקב חרובין מערב שבת לערב שבת. כל השנה היה נחון בקב. ספר נחם היה ומתנגנל היה בחרובין (חגיגה כד:). ר' מאיר חייש למיעוטא. בינמות (פפ:) קטן וקטנה לא תולגין ולא מינמין, דכתי ר"מ, אמרו לו לר"מ יפה אמרת לא תולגין, אם כתיב בפרשה, אפני מה לא מינמין, אמר להן קטן שמא ינלא קרים, קטנה שמא ינלא אילמת ומגלאו פוגעים בעריה, ולא אמר רוב קטנים אינם קרישים (לעיל ו.). ובצק בידו. כדוש שנטל מן העיסה (קדושין פ.), לטפח. בכלים ונגלות שבאשפה (שם).

שיטה מקובצת

א) ר"מ מתיר לשחוט אחריהם. נ"ב ע' תוס' בכורות דף (כ' ע"א) [ר"ח ע"ב]: ב) ה"ג שחט באשפה מאי איכא למימר בא לימלך מאי איכא למימר שחט באשפה הכל: ג) או בא לימלך לב"ד: ד) דתנן כי ה"ג בטהרות פ"ג הס"ד:

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פי"ד מהלכות שחיטה הל' י טוש"ע יו"ד סי' כח סעיף ח:

בא ב מיי' פי"ג שם הל' ד סמג לאוין קמב טוש"ע יו"ד סי' נח סעיף ט:

בב ג מיי' פט"ז מהל' שאר אבות הטומאה הל"י:

לעזי רש"י

אישטרוביי"ל. מערבולת רוחות.

רבינו גרשום

והא [אמר] ר' חייא א"ר יוחנן כו'. הויקן כיבא דשביט כדמפרש בברכות (דף נח:) זועות. מיתתת ארגא: רעמים. זו ברד שקורין טונדיר"א: בינן לבין עצמן פטורים מלכסות. כלומר אם שחטו דאמרי' דקלקלו בשחיטתן ואינה ראויה השחיטה: מאי שנא רישא דלא פליגי כו'. כלומר מ"ש לענין כסוי דם דלא פליגי רבנן [דאם שחטו] בינן לבין עצמן פטורין מלכסות דלא חשובה שחיטה ולענין אותו ואת בנו אוסרין לשחוט אחריהן דחשובה שחיטה: רישא נמי אמרי לנקר חצירו הוא צריך. כלומר אע"פ שבני אדם מכסין דם שחיטה ששחטו בינן לבין עצמן לא אתי למיכל אחריהן דאמרי בני אדם מה שהוא מכסה אינו עושה מטעם ששחיטתו שחיטה אלא לנקר חצירו הוא צריך אינו רוצה שיהא דם בחצירו: סיפא נמי בא להימלך מאי איכא למימר. כלומר סיפא דקא פליגי רבנן ואמרי דאסור לשחוט אחריהן דאמרי אנשי בשרא הוא דלא צריך ולא אתי למיכל משחיטתן: בא להימלך לבני אדם. שישאל לבני אדם אשחוט בבו אחריהם: מאי איכא למימר. אם לא ישחוט בשביל אותו ואת בנו אתי למיכל משחיטתן דאמרי בני אדם כיון דאינו שוחט אחריו ודאי שחיטתו שחיטה ואתי למיכל משחיטתן: והדר פליגי עילויה. כלומר כשם דפליגי רבנן אאותו ואת בנו דאמרי אסור לשחוט אחריהם כך פליגי אכפרי הדם דאמרי חייבין לכסות בני אדם הרואין את הדם: מאי איריא רוב אפי' מיעוט נמי. כלומר מאי איריא דרוב מעשיהן מקולקלין אפי' מיעוט מעשיהם מקולקלים ורוב מעשיהן כשרים: סמוך מיעוטא דמקולקלין לחזקה. דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת ואיתרע לה רובא דכשרין ואינה חשובה שחיטה לדברי הכל ויהא מותר לשחוט אחריהם: ואם אמרו ספק טומאה לטהר. כלומר אם אזיל ר"מ אחר מיעוט ספק טומאה לטהר העיסה ילך אחר מיעוט לענין אותו ואת בנו שיאמר אם רוב מעשיהן מתוקנים ומיעוט מעשיהם מקולקלים שאין חשובה שחיטה ומותר לשחוט אחריהן:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com